

– оволодіння засобами управління емоційним станом, прийомами подолання страху, страху в професії, стресових ситуацій, вироблення особистої антифобної тактики та усвідомлення важливості врахування фактора здоров'я для успішної професійної кар'єри;

– вироблення правил створення власного позитивного педагогічного іміджу;

– уміння здійснювати ефективну комунікацію: володіти прийомами трансактного аналізу, бути контактною і вміти підтримувати відносини, активно слухати, висловлювати думки і переконувати, контролювати та керувати мімікою, жестами, розуміти мову тіла інших;

– усвідомлення правил успіху у професійній діяльності: первинність «горизонтальної» кар'єри, вторинність «вертикальної». Жінка, що зробила гарну «горизонтальну» кар'єру по праву може обіймати керівну посаду. Вона має вміти аналізувати особистісні якості, значимі в управлінській діяльності, оцінити себе як керівника освітнього закладу, набути найважливіших управлінських умінь;

– систематизацію отриманих знань про себе, педагогічних особливостей професійної кар'єри; та вміння моделювати професійний план як особистісну траєкторію свого розвитку, а наразі – успішної професійної кар'єри.

Література

1. Зайцева О. М. Психолого-управлінські аспекти побудови професійної кар'єри в освітніх організаціях. *Менеджмент української освіти в контексті євроінтеграції*: монографія / Біліченко П. Г. та ін.; за заг. ред. Г. В. Луценка. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2017. 272 с.
2. Зязюн І. А. Учительська професія в якісних вимірах нашого часу. *Освіта України*. 2009. № 79. С. 4–5.
3. Синдром професійного вигорання та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. Освіти / за наук. ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки, Т. В. Зайчикової. Вид. 2-е, переробл. та доповн. Київ: Міленіум, 2006. С. 100–115.

ГЕНДЕРНІ ДИСБАЛАНСИ ТА АСИМЕТРІЇ

Володимир КИРИЛЮК

Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»,

nwo@ua.fm

Науковий аналіз гендерних змін і дисбалансів у міжнародному та національному масштабах доцільно проводити, використовуючи показники-індикатори Індексу глобального гендерного розриву. Сьогодні глобальний середньозважений та відкоригований, відповідно до чисельності населення світу, гендерний паритет становить 68,0 %. Відповідно, розрив між чоловіками і жінками дорівнює 32,0 %. Зменшення гендерного дисбалансу спостерігається у 89 країнах зі 149. Характерно, що найбільший розрив спостерігається у політиці – до рівності не вистачає 77,1 %. В економічному житті розрив становить 41,9 %. Тоді як у сфері освіти та охорони здоров'я гендерний дисбаланс майже подолано – залишилося 4,4 % та 4,6 % відповідно [3].

Необхідно підкреслити, що шлях до рівності у плані політичного лідерства дуже довгий. Лише у 17 зі 149 країн глава держави – жінка. У світі міністерок і парламентарок тільки 18,0 % і 24,0 % відповідно. Частка жінок, які обіймають керівні посади становить 34,0 %. Аналіз поточних тенденцій показує, що гендерний розрив на глобальному рівні буде подолано за 108 років у 106 країнах.

Згідно з Гендерним індексом людського розвитку Україна посідає 65-те місце зі 149 країн. Оцінка гендерного паритету становить 70,8 % [1]. Найгірша ситуація в Україні, як і у більшості країн світу, склалася з участю жінок у політиці. Найбільшого ж прогресу наша держава досягнула у подоланні розриву в освіті та у сфері охорони здоров'я.

Науковці виділяють наступні *параметри залучення жінок до суспільно-політичного життя*:

– *по-перше*, представництво жінок у парламенті. В Україні поруч із сотнею чоловіків працює лише 14 парламентарок.

– *по-друге*, відсоток жінок, які обіймають міністерські посади. В Україні зі 100 міністрів, 87 осіб – чоловіки, 13 – жінки.

– *по-третє*, загальна кількість років, упродовж яких жінки очолювали країну, враховуючи посади голови держави, уряду. Для України за півстоліття це лише 2,8 роки [2, с. 24–27].

Загалом ситуацію, що склалася можна оцінити як дуже повільний прогрес, який відбувається переважно шляхом більшого залучення жінок в економічну та політичну сфери. Отже, саме ці аспекти суспільного життя потребують найбільшої уваги при розробці програм і політик, а також при оцінці кандидатів на президентських і парламентських виборах.

Які ж чинники забезпечують *переваги чоловікам* у входженні до владних структур? Можна визначити п'ять основних чинників, як-от: сталу історичну традицію чоловічого домінування; зосередженість основної частини власності й управління економікою у «чоловічих руках»; недостатня увага чоловіків до гендерних проблем; різниця у політичних поглядах і пріоритетах лідерок жіночих організацій; поширення традиційних уявлень про сферу діяльності жінки як передусім «приватну», а чоловіка – як «публічну»; чоловіче домінування в керівних і владних структурах [4, с. 14–18].

Державна влада на глобальному й регіональному рівнях залишається чоловічим простором, де чоловік самореалізується, будуючи свою кар'єру. Власне, джерелом формування депутатського корпусу значною мірою є працівники управлінських структур, які приймають рішення, краще за інших знають механізми доступу до їх творення, до проходження в органи законодавчої влади. Жінки майже відсторонені від цих механізмів, вони обслуговують, виконують другорядні ролі, а тому лише одиниці проходять до законодавчого органу. Основна маса обранців – чоловіки-бюрократи, причому це керівники, а не спеціалісти, що їх обслуговують. Саме вони мають доступ до засобів масової інформації, вільні можливості пересування, широке коло спілкування, доступ до владних важелів.

У сучасних умовах, коли ринок охопив не лише економіку, а й політику, жінки задіяні у суспільних процесах лише з напрацьованими правовими нормами

без рівної з чоловіками економічної опори. У цій ситуації чоловік виглядає сильнішим і таким він є насправді. Нині власність і управління економікою значною мірою перебувають у «чоловічих руках». Великий бізнес має практично чоловіче обличчя. Власність стає могутнім важелем формування владних структур: при висуненні та самовисуненні кандидатів у депутати, проведенні виборчої кампанії, використанні засобів масової комунікації та проходженні до органів влади. Таких економічних важелів, як у чоловіків, жінки не мають і найближчим часом не матимуть. Як об'єкт політичної й економічної влади, жінка втрачає можливості політичного самовизначення й самоствердження, інтелектуального зростання та реальні можливості втілити індивідуальну свободу [5, с. 35–37].

Отже, гендерні дисбаланси та асиметрії стосуються таких сфер діяльності жінок і чоловіків:

- політика – від політичних прав до здатності виконувати функції керівника вищого рівня;
- освіта – важливість університетського диплома;
- економіка – від права мати роботу до можливості обіймати керівну посаду;
- фізична недоторканність жінок – від запобігання та протидії насильству до збереження репродуктивного здоров'я.

Література

1. Індеси та показники людського розвитку: Оновлена статистика за 2018 рік. *UNDP. Україна* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/wffbmIp> (дата звернення: 28.05.2020).
2. Довганик Н. М., Чалюк Ю. О. Від трипартизму до поліпартизму Міжнародної організації праці: до 100-літнього ювілею. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 1 (50). С. 23–28.
3. Україна піднялась на 6 позицій в Індексі гендерного розриву. *Укрінформ* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/FffbYVf> (дата звернення: 27.05.2020).
4. Чалюк Ю. О. Соціальні тренди великої четвірки ООН: МОП, ЮНЕСКО, ФАО, ВООЗ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Економіка і менеджмент*. 2019. Вип. 35. С. 12–20.
5. Chaliuk Y. O., Dovhanyk N. M. Social Partnership of Ukraine with the EU within the European Regions and Cross-Border Clusters. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 4 (16). С. 33–38.

ГЕНДЕРНА ДЕПРИВАЦІЯ В ОСВІТІ ЯК ВИКЛИК ПАРИТЕТНІЙ ДЕМОКРАТІЇ

Ольга КІЗЬ

**Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,**

olgakiz55@ukr.net,

Мар'яна ДЕМЧУК

**Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,**

demchukm99@ukr.net

Імплементация гендерної складової до сучасної системи освіти України, посилення національного механізму забезпечення рівних прав і можливостей для